

Mijn weekblad

Redacteur Ton Oosterhuis

Onlangs week besprak ik in *Mijn weekblad* de daden van onze vaderlandse helden Brederode en Lumey. Ik stuitte toen ook op de daden van de heks Cornelia. Daarom deze week een fragment uit mijn boek *De doornhaag om de kruidentuin* dat bij uitgeverij Aspekt is verschenen.

Het verraad van Rennenberg en de heks Cornelia

Rennenberg was in november 1579 al met de vijand in onderhandeling getreden over de prijs, waarvoor hij de Noord-Nederlandse zijde zou verlaten en zich met de Koning zou verzoenen. Een belangrijke rol werd daarin gespeeld door zijn zuster Cornelia, die met de heer van Monceau gehuwd was. Deze dame waart voor de opstandelingen als een soort heks door de geschiedenis van die jaren.

Een jaar eerder was de graaf van der Marck, beter bekend als Lumey, in Luik onder verdachte omstandigheden overleden. Hij had in zijn huis in de stad Luik leden van de familie van Lalaing ontvangen. Anton van Lalaing, graaf van Hoogstraten, was ooit zijn strijdmakker geweest. Diens halfzuster, die de koning en het katholieke geloof altijd trouw was gebleven, kwam nu bij Lumey op bezoek met haar echtgenoot, Guillaume de Hamal, heer van Monceau. Deze Cornelia van Lalaing logeerde in Luik bij haar oom Herman van Rennenberg, die door Filips II tot aartsbisschop van Utrecht was benoemd, maar die functie door de opstand niet kon uitoefenen. Aan het huis van deze oom bracht Lumey een paar dagen later een tegenbezoek. De Friese edelman Frederik van Vervou die bij hem logeerde schreef naderhand in zijn mémoires: 'Maer des avonts wederomme t'huys komende, seide die Graeff van der Marck tegens mij: "Ick gevoele mij heel qualicken." Welcke sieckte duyrde des anderen daegs en langer.' Zeven dagen duurde de ziekte van Lumey. Op een van die dagen zei hij tegen Vervou: 'Ick

ben t' anderen tijde vergeven geweest, maer noyt alsulcke kranckheit bevonden als dese is; ende soo ghij mij verlieset, sult ghij een goedt vriendt verliesen. ' Op de eerste mei 1578, kort voor twaalf uur 's middags, overleed Lumey te Luik in de armen van zijn jonge vriend. Deze liet het lichaam terstond onderzoeken 'ten welken tijde die Meesters, siende sijne lever, die scheen toe scheurt te wesen, verclaerden dat hij vergeven was''

Het was deze Cornelia, die haar broer George in januari kwam bezoeken in Coevorden. Zij achtte het haar taak haar broer los te weken van die 'wevers en schamele gemeente', waarmee hij zich afgaf. Uiteindelijk wist zij hem tot volledige afval te bewegen. Nog voor het einde van januari 1580 kwam er een geheime overeenkomst tot stand, waarbij bepaald werd dat hij zijn stadhouderschappen zou behouden en dat hem bovendien een jaargeld van 10.000 guldens verstrekt zou worden. Daarnaast zou hem meteen ruim 10.000 kronen worden uitgekeerd, en nog eens 10.000 na drie maanden. Zijn baronie zou een markgraafschap worden en hij zou bij de eerste gelegenheid Vliesridder worden. Ook had hij allerlei voordeeltjes voor zijn vrienden en medestanders bedongen en voor de soldaten verhoging van soldij.

Tot zover dit fragment uit mijn biografie van de watergeus Bartolt Entens, die in dit conflict een belangrijke rol speelde en uiteindelijk voor de muren van Groningen zou sneuvelen. De heks Cornelia lijkt mij eigenlijk wel een historische roman waard.

Cornelia van Lalaing (1545-1610) werd geboren als het zesde kind van Filips van Lalaing, graaf van Hoogstraten en Anna gravin van Rennenberg. Ze trouwde in 1576 met Willem van Hamal, baron van Monceau (1551-1582).

Zijn publieke overgang naar de koning in maart 1580 leverde Rennenberg uiteindelijk niets op. Teleurgesteld overleed hij op 23 juli 1581 in Groningen, waarschijnlijk aan tuberculose. In de acht dagen voor zijn dood maakte hij Cornelia verwijten. Hij wilde haar niet meer zien.